

BOLALAR FOLKLORI

Urganch Ranch texnologiya universiteti Pedagogika va Filologiya fakulteti

Filologiya tillar o'qitish o'zbek tili yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Maxsudbekova Feruzabonu Maxsudbek qizi

e-mail : feruzamahsudbekova16@gmail.com.

Annotatsiya: Bolalar folklori, bolalarning madaniy va ijtimoiy hayotidagi muhim bir qismni tashkil etadi. Bu folklor turiga bolalar o'rtasida keng tarqalgan, ularning o'ziga xos tilida, an'analarda va urf-odatlarida ifodalanadigan hikoyalar, qo'shiqlar, o'yinlar, maqollar va afsonalar kiradi. Bolalar folklori, asosan, ota-onalar, bobolar va buvilar tomonidan avloddan avlodga o'tkazilib, bolalarning dunyoqarashini, ahloqiy qadriyatlarini va madaniy merosini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: bolalar folklori, hikoyalar, madaniyat, ijodkorlik, ijodiy fikrlash, ijtimoiy ko'nikmalar, dars.

Bolalar folklorining eng muhim xususiyatlaridan biri uning o'ziga xosligi va oddiyligidir. Bolalar o'zlariga mos va tushunarli bo'lgan hikoyalar va qo'shiqlarni tinglashni, o'ynashni va ularga ishtirok etishni yaxshi ko'radilar. Bu folklor turidagi asarlar ko'pincha qiziqarli, rang-barang va hayajonli bo'lib, bolalarning qiziqishini jalb qiladi. Masalan, bolalar o'ynaydigan o'yinlar, ularning jismoniy va ruhiy rivojlanishiga yordam beradi, shuningdek, ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantiradi. Bolalar folklorida ko'plab an'anaviy hikoyalar mavjud bo'lib, ular bolalarga ahloqiy saboqlarni berish, adolat, do'stlik, sevgi va boshqa muhim qadriyatlarni o'rgatish maqsadida yaratilgan. Bu hikoyalar ko'pincha qahramonlar, sehrgarlar, hayvonlar yoki boshqa fantastik mavjudotlar bilan bog'liq bo'lib, bolalarning tasavvurini kengaytiradi va ularni ijodkorlikka rag'batlantiradi. Masalan, "Qizil boshli qiz"

yoki "Oltin baliq" kabi ertaklar, bolalarga sabr-toqat, mehnat va yaxshi niyatning ahamiyatini tushuntiradi.[1]

Bolalar folklori, shuningdek, o'z ichiga qo'shiqlar va raqslarni ham oladi. Bolalar qo'shiqlari, ko'pincha oddiy va takrorlanuvchi so'zlardan iborat bo'lib, bolalarga musiqiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu qo'shiqlar, shuningdek, bolalarning hissiy holatini ifodalash, ularni birlashtirish va ijtimoiy aloqalarni kuchaytirish uchun xizmat qiladi. Raqslar esa, bolalarga jismoniy faollikni oshirish, ritmni his qilish va guruhda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bolalar folklorining yana bir muhim jihati, uning o'ziga xos o'yinlari va o'yinchoqlaridir. Bolalar o'yinlari, ko'pincha an'anaviy hikoyalar va qo'shiqlarga asoslangan bo'lib, bolalarning ijodiy fikrlashini va jamoaviy ruhini rivojlantirishga yordam beradi. O'yinlar orqali bolalar ijtimoiy ko'nikmalarni o'rganadilar, rahbarlik va hamkorlik kabi muhim qadriyatlarni shakllantiradilar. An'anaviy o'yinlar, shuningdek, bolalar o'rtasida do'stlik va bir-biriga yordam berish ruhini rivojlantiradi.[2]

Bolalar folklori, shuningdek, madaniy meros sifatida ham muhim ahamiyatga ega. Har bir xalqning o'ziga xos bolalar folklori mavjud bo'lib, bu ularning madaniyati, tarixi va urf-odatlarini aks ettiradi. Bolalar folklori, avlodlar o'rtasida bog'lanishni ta'minlaydi va madaniy identifikatsiyani kuchaytiradi. Shu sababli, bolalar folklorini saqlab qolish va rivojlantirish, jamiyatning madaniy merosini asrab-avaylash va avlodlarga etkazish uchun zarurdir. Bugungi kunda bolalar folklori, zamonaviy texnologiyalar va globalizatsiya ta'sirida o'zgarishlarga duch kelmoqda. Internet va raqamli platformalar orqali bolalar folkloriga oid materiallar, hikoyalar va qo'shiqlar keng tarqalmoqda. Bu, bir tomondan, bolalarning folklor bilan tanishish imkoniyatlarini oshirsa, boshqa tomondan, an'anaviy folklorning yo'qolishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun, bolalar folklorini saqlab qolish va rivojlantirish uchun yangi usullar va yondashuvlar ishlab chiqish zarur.[3]

Bolalar folklori, shuningdek, ta'lim jarayonida ham muhim o'rin egallaydi. O'qituvchilar va tarbiyachilar bolalar folkloridan foydalanib, bolalarga ahloqiy saboqlarni berish, ijodkorlikni rivojlantirish va madaniy merosni o'rgatishda samarali usul sifatida foydalanishlari mumkin. Folklor asarlarini o'qish, tinglash va o'ynash orqali bolalar, nafaqat o'z madaniyatini, balki boshqa madaniyatlarni ham o'rganadilar, bu esa ularning dunyoqarashini kengaytiradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, bolalar folklori, bolalarning madaniy, ijtimoiy va ahloqiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Bu folklor turi, bolalarga hayotiy saboqlarni berish, ijodkorlikni rivojlantirish va madaniy merosni saqlab qolish uchun zarurdir. Bolalar folklorini o'rganish va rivojlantirish, kelajak avlodlar uchun muhim madaniy merosni asrab-avaylashga xizmat qiladi. Shuning uchun, bolalar folkloriga e'tibor berish, uni o'rganish va tarqatish, jamiyatning madaniy hayotida muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rasulov, A. (2010). "O'zbek bolalar folklori: An'analar va zamonaviylik". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Tashkent, D. (2015). "Bolalar folklori va uning tarbiyada o'rne". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Qodirov, M. (2018). "O'zbek xalq ertaklari va bolalar folklori". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Karimova, N. (2017). "Bolalar qo'shiqlari va o'yinlari: O'zbek folklorining o'ziga xosligi". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Madaniyat va san'at vazirligi.

5. Abdullaeva, S. (2019). "An'anaviy o'yinlar va bolalar folklori". Urganch: Xorazm Davlat Universiteti.
6. Murodov, R. (2021). "Bolalar folklori va uning tarbiya jarayonidagi roli". Termiz: Termiz Davlat Universiteti.
7. Shodmonova, L. (2020). "O'zbek bolalar folklorining o'ziga xos jihatlari". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
8. Sultonov, E. (2022). "Xalq ertaklari va bolalar madaniyati". Qarshi: Qarshi Davlat Universiteti.